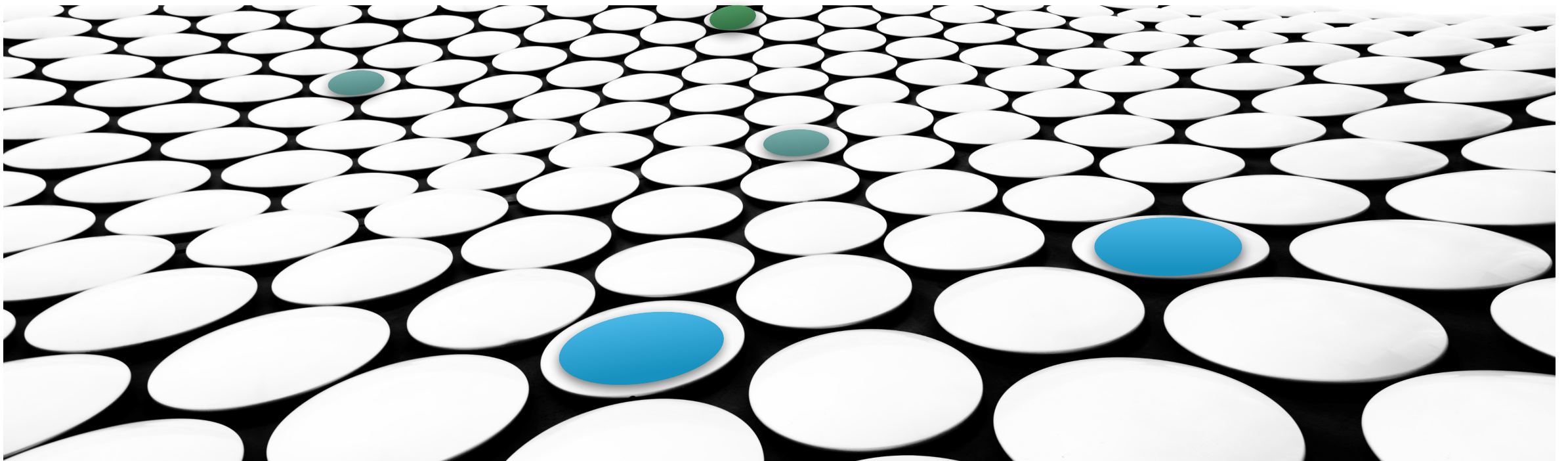

เทคนิคการสำรวจในกลุ่มประชากรที่เข้าถึงยาก

กนิษฐา ไทยกล้า

หน่วยสารเสพติด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“เราไม่ใช่ทีมที่มีประสบการณ์เยอะที่สุด
เราไม่ใช่ทีมที่มีความรู้มากมาย แต่เราเรียนรู้จากการทำงานจริงที่หลากหลาย”

“ตัวให้ธรรมดาที่สุด ถอดหัว โชน”

ใครบ้างคือประชากรที่เข้าถึงได้ยาก

- ผู้ใช้(เสพ)สารเสพติด
- ผู้ขายสารเสพติด
- ผู้กระทำความผิด
- ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเถื่อน หรือหนีภาษี

- กลุ่มชายรักชาย
- กลุ่มผู้ขายบริการทางเพศ
- ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกับกระบวนการตลาด การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนอินเทอร์เน็ต

การเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูล

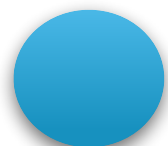
- ขอบเขตพื้นที่ และกลุ่มประชากร
 - ภูมิศาสตร์
 - สังคม
 - ชุมชน
 - จุดนับพบ
 - สถานที่พบปะ เช่น ร้านขายของชำ
 - ผู้นำหรือศูนย์กลาง ในหมู่บ้าน/ชุมชน

- การกำหนดเวลาลงพื้นที่
 - มีใครเกี่ยวข้องบ้าง แต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่อย่างไร
 - ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการลงพื้นที่

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการลงพื้นที่

- กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ตั้งแต่ 10.00 น.เป็นต้นไป
- เหล้าเถื่อน เวลาเช้าตรู่ ช่วงเย็น จนถึงค่ำ
- ผู้กระทำความผิด 09.00-11.00 13.00-15.00 น.

สถานที่สำหรับเก็บข้อมูล สถานที่นัดพบ

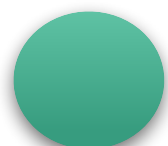
ความเสี่ยง ความอันตราย

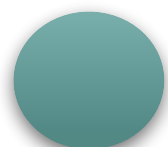
ผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังสำรวจ ?

เส้นทางการเดินทาง(พาหนะที่ใช้) – ระยะเวลาในการเดินทาง

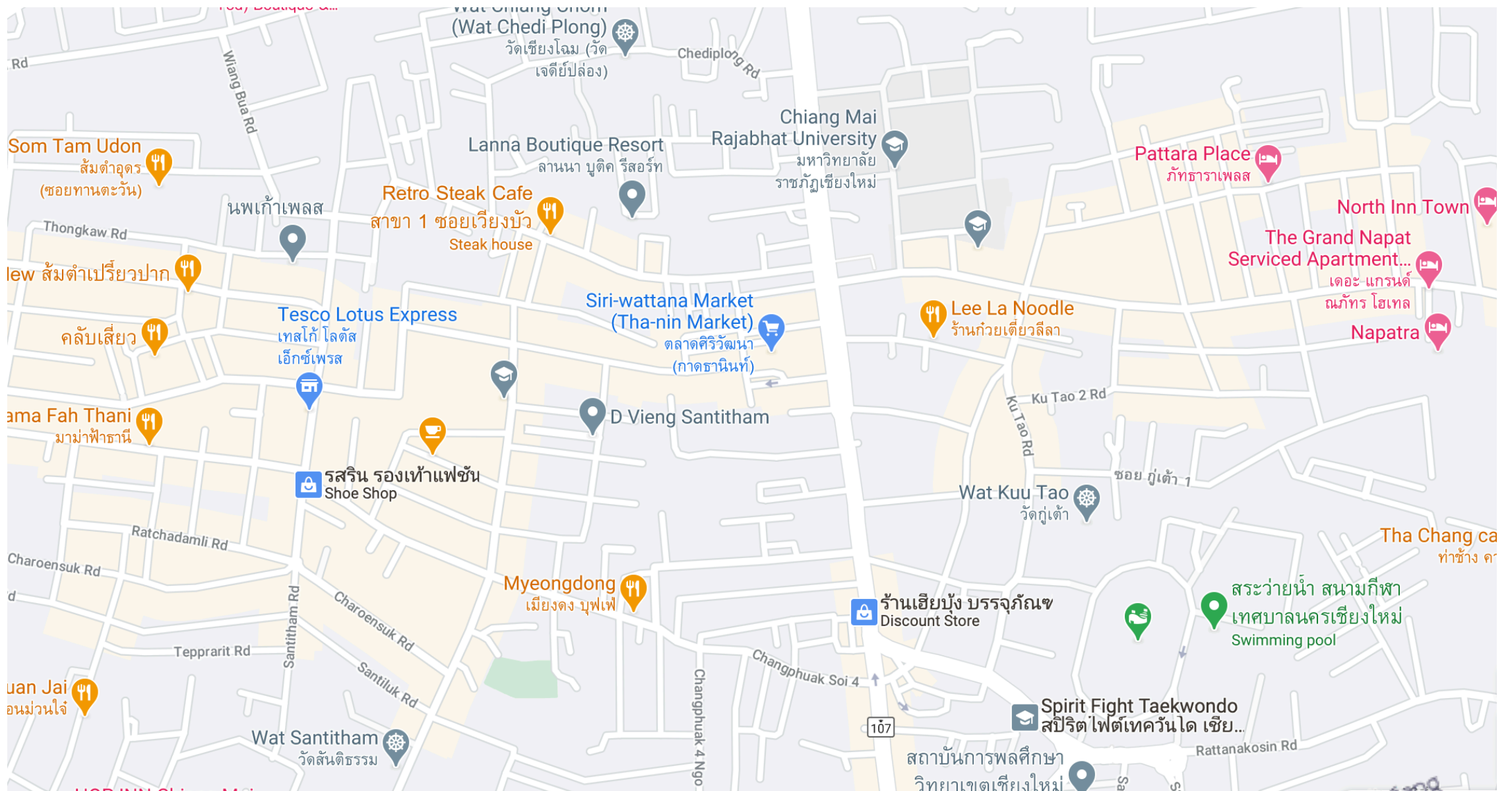
แผนที่เดินทาง

การหาผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในพื้นที่(ถ้าจำเป็น)

ผู้ใช้-ชายยาเสพติด

- สามารถเดินทางมาได้หลายเส้นทาง
- มีรถโดยสาร หรือสามารถเดินได้
- ไม่มีด่าน/ป้อมตำรวจระหว่างทางที่มา
- เครื่องดื่มหวาน ๆ / ที่สุบบุหรี่

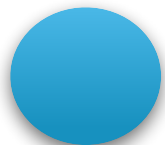

จำนวนคนที่ต้องใช้ในแต่ละทีม

- ความยาก
- ความเสี่ยง
- แบ่งหน้าที่ เพื่อให้ช่วยกันเก็บข้อมูลที่สามารถนำมาประกอบกันได้

การสร้างข้อตกลงกันในทีม

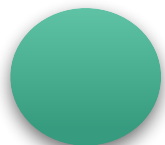
การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ต่างๆ

ลักษณะภูมิประเทศ? มีอำเภอ? มีเขตติดต่อ?
สถานการณ์ ?

การแพร่ระบาดของยาเสพติด ชนิดของยาเสพติด วิธีการเสพยาเสพติดแต่ละประเภท คำศัพท์แสลงที่ใช้เรียกยาเสพติดของแต่ละพื้นที่ หน่วยนับของยาเสพติด

เตรียมการพูด ไม่นำในประเด็นของการสัมภาษณ์

ไม่อวดรู้มากเกินไป : หมั่นไส้

ถ้าเขายินดีคุยด้วยแล้ว.. มักจะชอบอวด ชอบโชว์.....

การสร้างข้อตกลงกันในทีม

ทำความเข้าใจแบบสอบถามทุกข้อ

ผู้เสพ-ชาย ยาเสพติด

เริ่มตั้งแต่ข้อมูลทั่วไปของผู้กระทำความผิด (เพศ อายุ อาชีพ สัญชาติ) และคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเสพและการค้ายาเสพติด เพื่อตกลงกันว่าในแต่ละข้อนั้นต้องการคำตอบแบบไหน รายละเอียดมากน้อย ครบถ้วนเพียงไร เพราะข้อคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามปลายเปิด เช่น (1) ในข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติด จะต้องบอกอย่างละเอียดว่าเสพด้วยวิธีใด (กิน เสพ สูดเข้าจมูก ฯลฯ) ใช้อุปกรณ์อะไรในการเสพยา (หลอดแก้ว ฟอยล์ ธนบัตร ฯลฯ) ในแต่ละครั้ง ใช้ในปริมาณเท่าไร ใช้กี่ครั้งต่อวัน และใน 1 สัปดาห์เสพกี่วัน (2) ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เข้ามาเสพสารเสพติดครั้งแรกว่าใครเป็นผู้ชักชวน ถ้าสมมติว่าเข้าไปเกี่ยวข้องเองก็ต้องเขียนคำตอบในแบบสัมภาษณ์ว่า “ทำเอง” แต่ถ้ามีคนมาชักชวน เช่น เพื่อนมาชักชวน ก็ต้องถามด้วยว่าเพื่อนที่ไหน เพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนที่บ้าน เพื่อนในหมู่บ้าน เพื่อนในตำบลเดียวกัน ฯลฯ และวิธีการค้า วิธีการส่งยาเสพติด วิธีการลำเลียงยาเสพติด และยังรวมถึงข้อมูล

การสร้างข้อตกลงกันในทีม

ไม่ได้ใช้ภาษาที่ผู้สัมภาษณ์คุ้นเคย

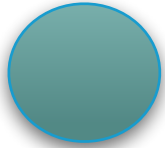
คนเหนือลงไปสัมภาษณ์คนใต้

คนใต้สัมภาษณ์ ชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น ม้ง เหย้า ลีซอ ฯลฯ

ควรที่ใช้ล่ามในการช่วยแปลภาษา

อยากได้ลูกเสือต้องเข้าถ้าเสือ

เตรียมใจ

ศึกษาเหล่าเถื่อน แต่ไม่ไปโรงเหล่าเถื่อน

ไม่เคยตี้มเลย... ทำสถาบันเทิง ทำเรื่องเหล่า

ศึกษาเหล่าหนีภาชี แต่ไม่ตามเส้นทางการหนีภาชี

ศึกษาการชายยาเสพติด แต่ไม่คุยกับคนชายยา

Icon เหยื่อตก

อยากได้ลูกเสือต้องเข้าถ้าเสือ 2

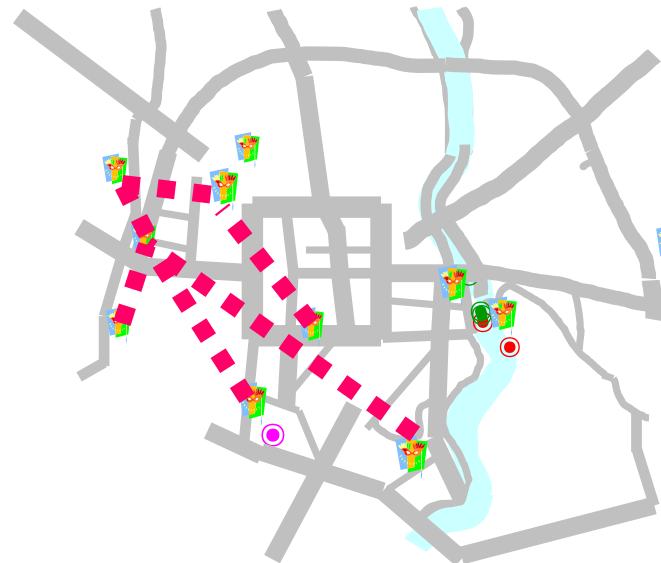

เล่าเรื่อง ตามเส้นทางชายยาในสถานบันเทิง - ปาร์ตี้

47

48

อยากได้ลูกเลือกตั้งเข้าถ้าเสีย 2

เล่าเรื่อง ตามเหล่านี้ภาณี ลังกาวิ

ทำไมต้องไป

ข้อมูลหลายที่ชี้
ไปลังกาวิ

ค้นแล้วต้องเกาะให้ถูกที่

ทีมงานควรมากกว่า 1 คน

ต้องไม่เมาเรือ

คนขับรถ คือ ผู้ช่วยที่สำคัญ

เล่าเรื่องคุยกับยาม - จนท ด้าน

ได้ข้อมูลดี ๆ แบบที่ทีมงานเข้าไม่ถึง / ใช้เวลาระหว่างรอให้เป็นประโยชน์

อยากได้ลูกเสือต้องเข้าถ้าเสือ 2

เล่าเรื่อง ตามเหล่าหนิภาษี ด้านท่าขี่เหล็ก เชียงแสน หนองคาย

เล่าเรื่อง เหล่าหนิภาษีแม่สอด

อยากได้ลูกเลือดต้องเข้าถ้าเลือด 2

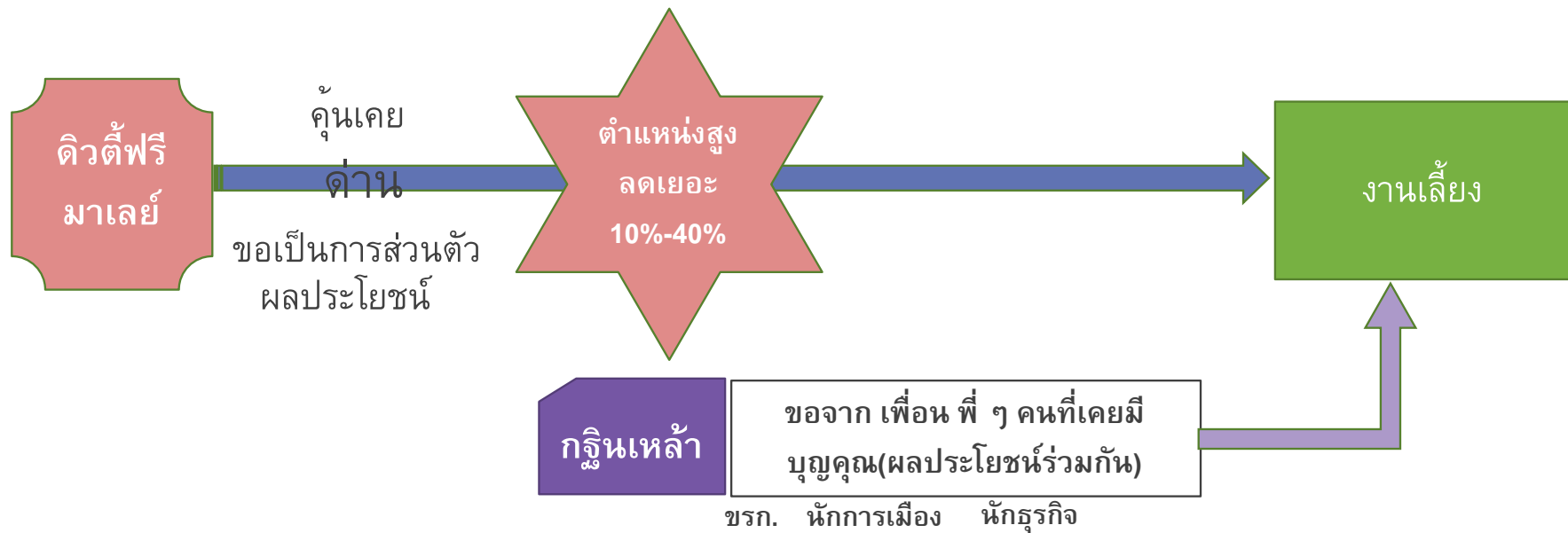
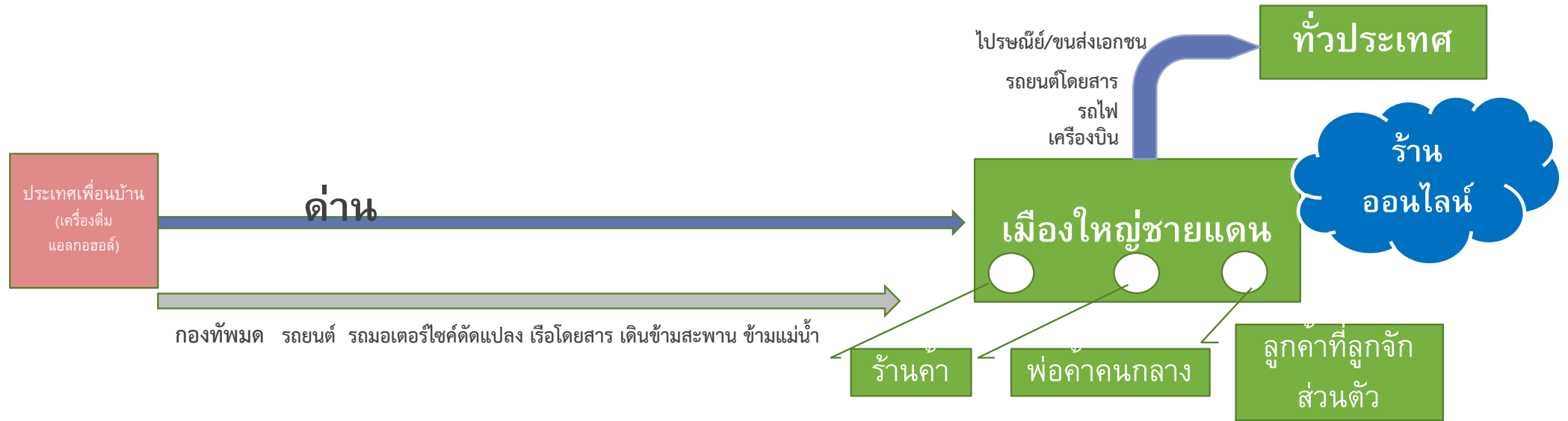

เล่าเรื่อง ทำเล้าเถื่อน ตอน เซลล์แมน นอน โฮมสเตย์โรงเล้าเถื่อน
ซื้อเล้าเถื่อนชนกลับเชียงใหม่เพื่อส่งตรวจการปนเปื้อน

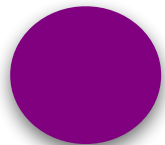
เปลี่ยน
บทบาทตาม
สถานการณ์

เล่าเรื่อง ชนเล้าเถื่อน > 40 ลิตรเพื่อส่งเข้าตรวจที่เชียงใหม่

เข้าถ้าเสียไม่อันตรายอย่างที่คิด

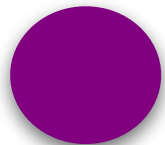
เตรียมตัวเตรียมทีมให้พร้อม

เพื่อลดความกลัวของตัวนักวิจัยและทีมงาน ควรมีการปรับทัศนคติของทีมตั้งแต่การเตรียมใจ เตรียมตัว ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการเข้าไปทำงาน ศัพท์ภาษาเฉพาะที่ใช้ ชื่อ/ภาษาที่ใช้เรียก(มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค) เช่น วิธีการเสพ กระบวนการต้มเหล้าเถื่อน เป็นต้น

ยาบ้า

- ภาคเหนือ : หนม ยา ขนมหม แมว เบ้ จีริ ช้าง เป็นต้น
- ภาคอีสาน : นินจา จี๊ด เต๊ป ตัวเล็ก เป็นต้น
- ภาคใต้ : ลูกว้าว เบียร์ แมว ลูกล่อ ขนมหมปัง เป็นต้น

เข้าถ้าเสียไม้อันตรายอย่างที่คิด

เตรียมตัวเตรียมทีมให้พร้อม

เพื่อลดความกลัวของตัวนักวิจัยและทีมงาน ควรมีการปรับทัศนคติของทีมตั้งแต่การเตรียมใจ เตรียมตัว ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการเข้าไปทำงาน ศัพท์ภาษาเฉพาะที่ใช้ ชื่อ/ภาษาที่ใช้เรียก(มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค) เช่น วิธีการเสพ กระบวนการต้มเหล้าเถื่อน เป็นต้น

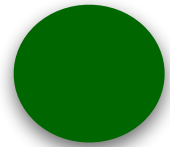
มัดส์ซอด

หัว โล้น

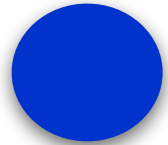
ขายดำ

เอ็มร้อยฝาลวม

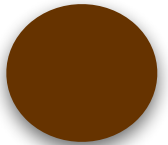
การวางตัว การสร้างความไว้วางใจในใจขณะสัมภาษณ์

การทักทาย ควรมีการทักทายด้วยการไหว้ทันทีที่ได้พบหน้ากลุ่มตัวอย่าง

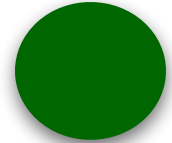

การแสดงตนว่าอยู่ในฐานะเดียวกัน

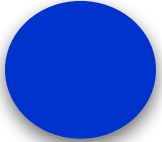

การทักทาย ควรมีการทักทายด้วยการไหว้ทันทีที่ได้พบหน้ากลุ่มตัวอย่าง

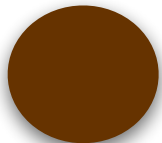
การวางตัว การสร้างความไว้วางใจขณะสัมภาษณ์

ใช้ภาษาสุภาพ ไม่พูดเสียงดังหรือเบาจนเกินไป

ยิ้มแย้มแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ

ไม่ควรพยายามถามซ้ำ แต่จะจดไว้แล้วถามภายหลัง เพื่อป้องกันไม่ให้
กลุ่มตัวอย่าง ความผิดรู้สึกว่าถามย้ำจนเกินไป

ใช้สรรพนามแทนตัวเอง : น้อง พี่ น้ำ อา ลุง ป้า เพื่อความเป็นกันเอง

แบ่งปันประสบการณ์

เล่าเรื่อง เรียนการต้มเหล้าเถื่อน

เล่าเรื่อง ประสานผ่าน เครือข่าย ? ที่เสนอตัวอยากช่วยทีมตั้งแต่การComment ของผู้ทรง?

การเลือกใช้รถ

แบ่งปันประสบการณ์

เล่าเรื่อง แอบขายช่วงเหล้าสงกรานต์

นำทีมครั้งแรก ตื่นเต้นสุด

ชวนทีม ไม่ทีมไม่ตอบ ทำงัย?

แบ่งปันประสบการณ์

ครั้งแรกที่เข้าศูนย์ฝึกฯ

ต้มเปียร์เถื่อน

แก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ทำอะไร เมื่อต้องสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่มีสีใน พท. มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหล่าเถื่อน

ทำอะไรในพื้นที่ที่มีผู้มีอิทธิพลมาชมชู้ที่มงาน

พท. ขายยา เข้าพท. ไม่ได้ นัดมาคุยที่ รพ. เล่าเรื่องที่ รพ. ปาย ขอกลับไปดูฝัน ???